

Uroš Lubej

Član občinskega sveta Mestne občine Novo mesto

Solidarnost Novo mesto

Župan Mestne občine Novo mesto

Novo mesto, 9. julij, 2026

**ZADEVA: POBUDA GLEDE RACIONALNEJŠE NABAVE LIKOVNIH POTREBŠČIN V OSNOVNIH ŠOLAH
MESTNE OBČINE NOVO MESTO**

Podajam pobudo, da Mestna občina Novo mesto v sodelovanju z osnovnimi šolami, katerih ustanoviteljica je, preveri možnosti za bolj racionalno, enotno in za starše finančno manj obremenjujočo ureditev nabave likovnih potrebščin.

Bistvo pobude:

Predlagam, da Mestna občina Novo mesto skupaj z osnovnimi šolami pripravi pregled obstoječih praks in preuči možnost uvedbe skupne nabave potrošnega likovnega materiala za učence osnovnih šol v občini. S tem bo olajšala finančno breme staršev osnovno šolskih otrok.

Kratka utemeljitev

Povprečni letni strošek nabave likovnega materiala za starše je med 50-60 evri, v devetletnem obdobju med 500 in 600 evri na enega otroka. Iz primera dobre prakse, ki smo ga zaznali pri naši preverbi, pa je letni pavšal starša znašal okoli 15 evrov. Če predpostavke držijo, bi lahko z uvedbo skupne nabave starši letno privarčevali nekaj deset evrov in dosegli tudi nekatere druge koristne cilje.

Daljša utemeljitev

Likovna umetnost ni obšolska dejavnost, interesna dejavnost ali dodatna ustvarjalna delavnica, temveč del obveznega osnovnošolskega programa. Prav zato se zdi smiselno vprašati, ali je ustrezno, da se strošek materiala za ta predmet v tako veliki meri prelaga na individualni nakup staršev.

Pobuda seveda ni usmerjena proti likovni umetnosti kot predmetu. Nasprotno. Likovna umetnost je pomemben in potreben del osnovnošolskega izobraževanja. Otrokom omogoča ustvarjalnost, sprostitev, razvoj domišljije, ročnih spretnosti, likovnega izražanja ter občutka za prostor, barvo in material. Prav zato je pomembno, da imajo vsi učenci pri tem predmetu primerne in primerljivo kakovostne pogoje za delo, starši pa kljub temu niso prekomerno in neracionalno obremenjeni s stroški.

Težava je namreč v tem, da sedanji sistem od staršev pogosto zahteva individualni nakup obsežnega nabora potrebščin za vsakega otroka posebej, čeprav gre za predmet, pri katerem bi bila skupna nabava materiala pogosto bolj smiselna, cenejša in pravičnejša.

Veliko individualnega likovnega materiale gre v obstoječem modelu v nič, kar pomeni, da je nabava neracionalna, stroški pa se podvajajo.

Na seznamih šolskih potrebščin se pogosto pojavlja opomba, da lahko učenci uporabijo material iz prejšnjega leta. Takšna opomba je na prvi pogled razumljiva in dobrodošla, vendar se v praksi pogosto izkaže, da pri likovnih potrebščinah to ne pomeni nujno bistvenega prihranka.

Gre namreč za material, ki se porablja, poškoduje, suši ali izgublja uporabnost. Pri kolaž papirju pogosto zmanjka osnovnih oziroma najpogostejše uporabljenih barv, zato je treba kupiti nov komplet. Pri tempera barvah in vodenih barvah se posamezne barve porabijo, posušijo ali pa komplet ni več uporaben kot celota. Lepila se posušijo. Flomastri delujejo le še delno ali sploh ne. Barvice niso več cel komplet, pogosto so pogrižene, polomljene ali tako slabe kakovosti, da otrok z njimi težko dela. Voščenke se lomijo. Oglje se hitro zlomi in se lahko zgodi, da je bilo kupljeno, uporabljeno enkrat ali dvakrat, nato pa neuporabno. Modelirna masa se posuši. Pri posebnih papirjih, mapah ali blokkih pa se včasih zgodi, da se kupijo, nato pa se med letom sploh ne uporabijo ali se naslednje leto zahteva drugačen material.

V praksi tako pogosto ostanejo predvsem posamezni trajnejši predmeti, na primer lonček za vodo, škarje, morda kakšen čopič ali paleta. Večina potrošnega materiala pa je po enem letu delno porabljena, nepopolna, poškodovana ali neuporabna. Zato zapis »kar še imate od prejšnjega leta« za starše pogosto ne pomeni dejanskega zmanjšanja stroškov.

Dodatna težava je tudi v tem, da seznam potrebščin ne pomeni vedno, da bo vsak otrok vse navedene materiale dejansko uporabil v takšnem obsegu. Pri likovni umetnosti imajo učitelji pri izbiri tehnik in izvedbi nalog določeno avtonomijo, zato se lahko dejanska poraba materiala med oddelki in šolskimi leti razlikuje. V praksi se lahko zgodi, da starši kupijo material, ki se uporabi le enkrat, zelo redko ali pa sploh ne, med letom pa se pojavi potreba po dodatnem materialu, ki ga na začetnem seznamu ni bilo. To še dodatno kaže, da bi bila skupna nabava, vezana na dejanski načrt dela posameznega razreda oziroma učitelja, bolj smiselna kot individualni nakup celotnih kompletov za vsakega učenca.

Poleg tega sedanji sistem povzroča tudi razlike med učenci. Ni vseeno, ali otrok dela z dobrimi temperami, uporabnimi voščenkami, kakovostnimi čopiči in primernimi barvicami ali pa z materialom, ki se lomi, ne pušča barve, se slabo meša ali otroka pri delu ovira. Pri likovnem pouku se kakovost materiala hitro pozna. Razlike med učenci tako niso nujno posledica njihove ustvarjalnosti ali truda, ampak tudi materiala, ki ga imajo na voljo in socialnih ter drugih razlik med starši.

To je posebej občutljivo pri družinah z več otroki. Če ima družina dva ali več otrok v osnovni šoli, se stroški hitro povečajo. Za nekatere družine to ni zanemarljiv znesek, posebej ker gre samo za en predmet in samo za del vseh stroškov ob začetku šolskega leta.

Ob tem je treba upoštevati tudi okoljski vidik. Sistem, v katerem vsak otrok kupuje svoje komplete materialov, ki se nato porabijo le delno ali ostanejo neuporabljeni, ni posebej racionalen. Če

želimo govoriti o šoli, ki je socialno občutljiva in okoljsko odgovorna, je smiselno preveriti, ali bi bilo mogoče del likovnega materiala zagotavljati bolj premišljeno in skupno.

Konkretni primer: 1. razred OŠ Center Novo mesto

Kot konkreten primer navajam seznam potrebščin za 1. razred Osnovne šole Center Novo mesto za šolsko leto 2026/2027.

Iz seznama je razvidno, da učenci delovne zvezke prejmejo brezplačno iz učbeniškega sklada, berilo pa v brezplačno izposojajo, zato so učna gradiva za plačilo navedena v višini **0,00 EUR**. Starši pa morajo posebej kupiti splošne potrebščine ter potrebščine in material za likovno umetnost.

Na seznamu za likovno umetnost so med drugim navedeni kolaž papir, komplet tempera barv, dodatne tube tempera barv, čopiči, debele voščenke, črn tuš, oglje, modelirna masa, risalni blok, tanki flomastri in lepilo za les, papir in tekstil.

Na podlagi tega seznama je bila pripravljena okvirna ocena stroška potrebščin v srednji oziroma priporočeni cenovni varianti:

Skupina potrebščin za 1. razred	Ocenjen strošek
Likovne potrebščine	53,88 EUR
Ostale potrebščine brez športne opreme	31,07 EUR
Skupaj brez športne opreme in učnih gradiv	84,95 EUR

Iz tega izhaja, da likovne potrebščine v 1. razredu predstavljajo približno **63,4 % stroška vseh potrebščin**, če pri tem ne upoštevamo športne opreme in učnih gradiv, ki jih učenci prejmejo iz učbeniškega sklada oziroma v brezplačno izposojajo. To je visok delež, posebej ob začetku šolanja, ko imajo družine že sicer več stroškov.

Dodatni primer: 6. razred OŠ Center Novo mesto

Kot dodaten primer navajam tudi seznam učnih gradiv in potrebščin za 6. razred OŠ Center Novo mesto za šolsko leto 2026/2027. Iz seznama je razvidno, da učenci učbenike prejmejo v brezplačno izposojajo iz učbeniškega sklada, pri čemer je skupna vrednost učbenikov navedena v višini **178,20 EUR**, znesek za plačilo staršev pa **0,00 EUR**.

Starši morajo posebej kupiti delovne zvezke in delovno gradivo. Skupna vrednost teh gradiv znaša **66,20 EUR**, najvišja posamezna postavka med njimi pa je delovni zvezek z delovnim gradivom za predmet Tehnika in tehnologija v višini **24,50 EUR**.

Na istem seznamu so za likovno umetnost navedeni lepilo, škarje, tempera barve, vodene barve, tuš, linolej A4, kolaž papir, 20 risalnih listov, pastelni svinčnik, voščenke, barvice in svinčnik med B2 in B9. Ocenjena srednja vrednost teh likovnih potrebščin znaša **52,61 EUR**.

To pomeni, da ocenjeni strošek potrebščin za likovno umetnost v 6. razredu predstavlja približno **79,5 % skupne vrednosti vseh delovnih zvezkov in delovnega gradiva**, ki jih morajo starši kupiti za več predmetov skupaj. Hkrati je ocenjeni strošek likovnih potrebščin več kot dvakrat višji od najdražje posamezne postavke med delovnimi gradivi. Ta primer dodatno kaže, da pri likovni umetnosti ne gre za zanemarljiv strošek. **Gre za obvezni predmet v javni osnovni šoli, pri katerem se material v veliki meri prelaga na individualni nakup staršev.**

Okvirni prikaz stroškov likovnih potrebščin od 1. do 9. razreda

Za širšo predstavbo je bila pripravljena tudi okvirna ocena stroškov likovnih potrebščin od 1. do 9. razreda. Ocena temelji na seznamih zahtevanih šolskih potrebščin Osnovne šole Center Novo mesto, pri čemer so bile upoštevane srednje oziroma priporočene cenovne vrednosti posameznih potrebščin.

Gre za oceno, koliko bi znašal strošek, če bi starši potrebščine po posameznih seznamih kupovali na novo. Pri tem je treba upoštevati, da se na seznamih pogosto pojavlja opomba, da lahko učenci uporabijo material iz prejšnjega leta, vendar je, kot smo pojasnili že zgoraj, v praksi veliko tega materiala delno porabljenega, poškodovanega, posušenega, nepopolnega ali neustreznega za nadaljnjo uporabo.

Razred	Ocenjena vrednost likovnih potrebščin — srednja/priporočena varianta
1. razred	53,88 EUR
2. razred	40,80 EUR
3. razred	65,96 EUR
4. razred	70,14 EUR
5. razred	59,48 EUR
6. razred	52,61 EUR
7. razred	62,34 EUR
8. razred	45,02 EUR
9. razred	50,05 EUR

Skupaj od 1. do 9. razreda

500,28 EUR

Povprečno na šolsko leto

55,59 EUR

Izračun pokaže, da lahko strošek likovnih potrebščin skozi osnovnošolsko obdobje znaša približno **500 EUR na učenca**, če se material kupuje individualno po seznamih in v srednji oziroma priporočeni cenovni varianti.

Podatek ne predstavlja analize vseh osnovnih šol v Mestni občini Novo mesto, temveč primer na podlagi seznamov OŠ Center Novo mesto. Prav zato je smiselno, da občina pridobi podatke tudi od drugih šol in preveri, kakšne razlike obstajajo med praksami posameznih šol.

Če ima družina v osnovni šoli hkrati dva otroke, se takšen strošek hitro podvoji, pri čemer gre še vedno samo za likovno umetnost in ne za vse šolske potrebščine.

Primer drugačne prakse

Po informacijah staršev imajo oziroma so imele nekatere osnovne šole v Mestni občini Novo mesto del likovnih potrebščin urejen s skupno nabavo na ravni šole. Kot primer je bila navedena OŠ Šmihel, kjer naj bi starši za del likovnih potrebščin plačevali letni pavšalni znesek približno **10,00 do 15,00 EUR**.

Pri takšni ureditvi starši praviloma še vedno sami kupijo splošne osebne potrebščine, ki jih otrok uporablja tudi pri drugih predmetih, na primer barvice, flomastre, škarje in lepilo. Šola pa skupno zagotovi tisti likovni material, ki je neposredno vezan na izvedbo pouka in ga je smiselno kupovati skupno.

Takšen sistem se zdi smiseln, ker učitelj oziroma šola najbolje ve, katere likovne tehnike se bodo v posameznem šolskem letu izvajale in kateri material bo dejansko potreben. Hkrati skupna nabava zmanjšuje možnost, da starši kupujejo material, ki se potem sploh ne uporabi, ali material, ki za delo ni primeren.

Skupna nabava bi lahko zagotovila tudi bolj enotno kakovost materiala. Vsi učenci bi delali z enako primernimi potrebščinami, učitelj pa bi lahko pouk lažje načrtoval, ker bi vedel, s katerimi materiali razred dejansko razpolaga.

Predlog pobude

Predlagam, da Mestna občina Novo mesto pri osnovnih šolah, katerih ustanoviteljica je, preveri:

1. kako imajo posamezne osnovne šole trenutno urejeno nabavo likovnih potrebščin;
2. kakšni so okvirni stroški likovnih potrebščin za starše po posameznih razredih;
3. ali katera od šol že uporablja oziroma je uporabljala sistem skupne nabave ali pavšalnega prispevka;
4. katere likovne potrebščine bi bilo smiselno zagotavljati skupno na ravni šole;
5. ali bi bilo mogoče pripraviti priporočeni model, po katerem bi starši sami kupovali le splošne osebne potrebščine, potrošni likovni material pa bi se zagotavljal s skupno nabavo;

6. ali bi lahko občina takšno skupno nabavo financirala ali sofinancirala, zlasti z vidika razbremenitve družin z več otroki in zagotavljanja enakih pogojev za vse učence.

Možen model rešitve

Kot možna rešitev se predlaga ločitev potrebščin v dve skupini:

Vrsta potrebščin	Predlagana ureditev
Splošne potrebščine	kupijo starši
Barvice, flomastri, škarje, osnovno lepilo, svinčniki, radirka, šilček, peresnica	kupijo starši
Potrošni likovni material	skupna nabava na ravni šole
Tempera barve, dodatne tube barv, tuš, oglje, modelirna masa, risalni listi, kolaž papir, posebni papirji, linolej, likovni bloki, material za posamezne likovne tehnike	financiranje ali sofinanciranje s strani občine oziroma nizek letni pavšal

Cilj takšne ureditve ni zmanjševanje pomena likovne umetnosti, ampak ravno nasprotno: zagotoviti, da imajo učenci pri likovnem pouku primeren material, enake pogoje za delo in da se stroški za družine zmanjšajo na bolj razumno raven.

Širši kontekst

Osnovna šola je v Republiki Sloveniji brezplačna. Popolnoma drži, da države in občine nosijo največje breme financiranja. Ampak kljub temu znatni stroški padejo tudi na starše.

Ne upoštevajoč stroške šolskih torb, peresnic, športne opreme, potrebščine in gradiv za neobvezne predmete ter priporočenih gradiv, smo na podlagi analize primera ocenili, da starši za šolanje enega otroka porabijo:

1. Za šolske potrebščine v devetih letih skupaj približno 1100 evrov, povprečno na leto torej pribl. 120 evrov.
2. Za malico in kosilo v devetih letih približno 7500 evrov, oziroma 835 evrov na leto.

Gre za okvirno oceno, ne za točen statistični podatek.

Zaključek

Predlagam, da Mestna občina Novo mesto skupaj z osnovnimi šolami pripravi pregled obstoječih praks in prouči možnost uvedbe skupne nabave potrošnega likovnega materiala za učence osnovnih šol v občini.

Takšna rešitev bi lahko pomenila:

- nižje stroške za starše,
- manj neporabljenega in zavrženega materiala,
- bolj enotno kakovost materiala,
- lažjo organizacijo pouka,
- manj razlik med učenci,
- bolj racionalen in socialno občutljiv sistem.

Ob tem še enkrat poudarjam, da pobuda ne posega v pomen likovne umetnosti kot predmeta, temveč odpira vprašanje, ali je mogoče material za ta predmet zagotoviti bolj smiselno, bolj enotno in z manj nepotrebnih stroškov za družine.

Lep pozdrav,

Uroš Lubej